

Az ökológiai gazdálkodásról készült jelentés átadása Stéphane Le Foll miniszternek

Stéphane Le Foll miniszter fölkérése nyomán elkészült az újszerű, környezetkímélő termelési módokat leíró és alkalmazási lehetőségeiket elemző, [tudományos igényű anyag](#), amit Marion Guillou június 11-én ismertetett a sajtó képviselőivel és adott át a miniszternek.

Az anyag egyik legfontosabb tanulsága, hogy nincs egységes és általánosan alkalmazható módszer, az egyes ökológiai és agrotechnikai elemekből a helyi természeti, gazdasági és humán adottságok függvényében kell fölépíteni a helyben legjobb eredménnyel alkalmazható termelési módszert. Az anyag teljes hosszúságú, mellékletekkel kiegészített [változata](#) mellett a tárca honlapján annak [összefoglalója](#), valamint négy tematikus ([szőlészet](#), [szántóföldi növénytermesztés](#), [zöldség- és gyümölcsstermesztés](#), [szarvasmarha-tenyésztés](#)) ajánlás is megtalálható és letölthető. A szakminiszter szerint reálisan 5-10 évre van szükség ahhoz, hogy érdemi előrehaladást lehessen elérni az agroökológiai mezőgazdasági rendszerek alkalmazásában. Az elmondottak alapján az is nyilvánvalóvá vált, hogy a tárca elsősorban olyan ösztönzők alkalmazásával szeretné az agroökológiai rendszerek alkalmazásának elterjedését előmozdítani, amik nem igényelnek jelentős költségvetési többlet-forrásokat.

Május végéről június 11-re halasztották annak a jelentésnek az átadását, amit [Marion Guillou](#), az Agreenium elnöke (és a nemzeti mezőgazdasági kutató intézet, az INRA volt elnök-főigazgatója) készítette Stéphane Le Foll miniszter megbízásából az agro-ökológiai gazdálkodásról. Mint ismeretes, a tárca vezető Marion Guillou-t és Bertrand Hervieu-t, a CGAAER¹ alelnökét (Hervieu a kétezres évek elejéig az INRA elnöke volt) kérte föl arra, hogy készítsenek átfogó tanulmányt a lehetséges új mezőgazdasági termelési módokról. A miniszter reményei szerint az anyag határozott iránymutatást fog adni arra nézve, milyen termelési irányokban, módokban érdemes gondolkodni annak érdekében, hogy egyszerre lehessen biztosítani a gazdaságok ökonómiai és ökológiai hatékonyságát.

Marion Guillou 2012-ig az INRA elnök-főigazgatója (ebbeli tisztségében a szociológus [Bertrand Hervieu](#) elődje) volt, jelenleg az [Agreenium](#) konzorcium elnöki tisztségét tölti be. Hervieu-vel arra vállalkozott, hogy beazonosít minden olyan lehetőséget, amivel az újszerű, környezetkímélő termelési módokat fejleszteni lehet. Az anyagban konkrét helyzetek vizsgálata alapján megfogalmazták mindazon kulcsfontosságú eszközöket, amikkel érdemben el lehet indulni az ökológiailag és ökonómiailag egyaránt hatékony mezőgazdaság megteremtése felé.

Bevezetőjében **Stéphane Le Foll** miniszter kifejtette, érdemi dinamikát szeretnének a vidéken teremteni, ami a kutatással együttműködve olyan kollektív folyamatokat indít el, ami utat nyit az ökológiailag erős és gazdaságilag hatékony termelési módok alkalmazása előtt. A miniszter mindenekelőtt az „*építkezésre*” helyezi a hangsúlyt, szerinte elébe kell menni az eseményeknek, nem pedig a környezeti károkat kell megpróbálni utólag csökkenteni. Kifejtette, ha a környezetet szennyezzük, azzal pazaroljuk a természeti erőforrásokat, ezen keresztül pedig fölösleges

¹ Conseil général de l'alimentation, de l'agriculture et des espaces ruraux ([CGAAER](#)), azaz az élelmezési, mezőgazdasági és vidéki területek kérdéseiben illetékes tanács

költségeket okozunk a szakmának és a társadalomnak egyaránt. Ha ezt a szennyezést megszüntetjük, ezen keresztül jelentős anyagi forrásokat lehet megtakarítani, amiket a termelés egyéb vetületeiben lehet fölhasználni.

Marion Guillou előadásában úgy fogalmazott, az anyag összeállításakor a lehető legszélesebb tapasztalati alapokra helyezték a munkát, nem csak Franciaországban, de a világ számos országában megvizsgálva a termelési rendszereket. Fölmérték:

- vannak-e ezen a területen már úttörő eljárások, kezdeményezések a világban?
- milyenek az innovatív mezőgazdasági termelési rendszerek?
- milyen agronómiai elemei vannak az ökológiailag aktív termelési rendszereknek?

A nemzeti mezőgazdasági kutató intézet ([INRA](#)), a minisztérium és az alkalmazott mezőgazdasági kutatási intézetek ([ACTA](#)) együttműködésében fölvtették a kapcsolatot az országban már ilyen alapon szerveződött termelői hálózatokkal (biogazdálkodók szövetségei, FARRE, agroerdészeti szövetségek, környezetvédők, stb., szám szerint mintegy hússzal), a nemzetközi agrárkutatói együttműködések koordináló Agreenium-on keresztül pedig a külföldi tapasztalatokat gyűjtötték be.

Erre az ismeretanyagra alapozva kezdték meg kidolgozni azokat az elképzeléseket, amik szerintük érdemi alternatívát jelenthetnek a jelenlegi, konvencionális termelési rendszereknek és teljesítik az ökológiai és ökonómiai hatékonyság egyidejűségével kapcsolatos elvárásokat. Meghatároztak 35 olyan ökonómiai és ökológiai szempontot is, amik teljesülése esetén bio-ökonómiai szempontból hatékony rendszerről lehet beszélni. Ezen túlmenően legkevesebb 200 olyan agronómiai eszközt azonosítottak be, amik érdemben szerepet játszhatnak az ökológiailag és ökonómiailag egyaránt hatékony termelési rendszerekben.

Guillou kifejtette, nincs egységes és általános módszer, azaz a divatból átvett kifejezéssel „prêt-à-porter”, az egyes elemekből a helyi természeti, gazdasági és humán adottságok függvényében kell fölépíteni a helyben legjobb eredménnyel alkalmazható termelési módszert.

A növényvédőszer-használat kapcsán Guillou olyan rendszerre tett javaslatot, ami az energia-piacon már működik és érdekeltté tette az energiaszolgáltatókat a felhasználói oldalon megvalósítandó energia-takarékosság előmozdításában. Azaz olyan növényvédőszer-forgalmazási rendszert képzelnek el, ahol a forgalmazók maguk is érdekeltek abban, hogy a gazdák minél kevesebb ilyen terméket használjanak.

Újságírói kérdésre válaszolva Stéphane Le Foll miniszter úgy fogalmazott, nem lehet pillanatnyilag megmondani, milyen időintervallumon belül lehet érdemi előrehaladást elérni ezen a területen– szerinte 10 év alatt biztosan, de kis szerencsével ez rövidebb idő is lehet, ezért 5-10 éves távlatban gondolkodnak. A szükséges eszközöket a most készülõ, a mezőgazdaság jövőjével foglalkozó törvénybe (*projet de loi d’Avenir pour l’agriculture, l’agroalimentaire et la forêt*) fogják belefoglalni, azaz legkésőbb a jövő év elején ezekről már bővebb információk állnak majd rendelkezésre. A miniszter elismerte, egy bevált termelési módszerről egy másikra áttérni mindig kockázatos (sõt az első években akár komolyabb termés-csökkenéssel is járhat), ezért olyan föltétel-rendszert kell teremteni, ahol a szükséges ismeretek kollektív alkalmazása, ezen belül az egyes gazdák közötti hatékony átadása működõ folyamat, mert csak ezen keresztül lehet a minél rugalmasabb átállást biztosítani. Ezt a szerepet fogják betölteni az úgynevezett „**ökonómiai és környezetvédelmi csoportok**” (*groupements d’intérêt économique et environnemental, GIEE*), ezek megalakítását a tárcavezetõ minden lehetséges alkalommal szorgalmazza. A miniszter május közepén egy fölhívást is közzétett, ennek célja „az agroökológia melletti kollektív mozgósítás” volt, ami

valójában egy új pályázati lehetőséget takar – ez nem más, mint egy 2,5 millió eurós támogatási keretet megnyitása a GIEE-k megalakításának ösztönzésére.

A KAP reformjában megfogalmazott zöldítés elve a tárcavezető szerint nem lesz „zavaró tényező”, nincs ellentmondás az agroökológia és az uniós elvárások alkalmazása között. Sokkal inkább arról van szó, hogy a francia elképzelések „fölerősítik” a zöldítést – másként fogalmazva viszont a zöldítés nem előfeltétele az agroökológiai program megvalósításának. Meggyőződése, hogy a kutatás-fejlesztés és a szakképzés szerepe megkerülhetetlen a folyamat sikerében, nem csak azért, mert a termelőket egyfajta „társként” kezelik a program megvalósításában, hanem azért is, mert a szakképzésből kikerülő, az agroökológiát már ismerő fiatal szakemberek jelentik a harmadik évezred agroökológia iránt érzékeny és fogékony gazdálkodói rétegét. Ezzel együtt úgy fogalmazott, az agrár-környezetgazdálkodási elvárásokkal (*mesures agroenvironnementales*, MAE) kapcsolatos támogatási rendszerben lesz egy kifejezetten a GIEE-ket támogató „MAE-systèmes” sor, mint a kollektív formában kidolgozott agro-ökológiai elképzelések alkalmazását lesz hivatott előmozdítani.

A tárca élelmiszer-pazarlás elleni programjával teremt összefüggést a miniszter azon kijelentése, miszerint megkerülhetetlen annak biztosítása, hogy összhangban legyen a termelés és a fogyasztás, azaz lehetőleg minél kisebb legyen az élelmiszer-pazarlás mértéke.

Marion Guillou szerint ki kell dolgozni egy olyan ösztönző rendszert, amin keresztül lehetőleg költségvetési többlet-támogatások nélkül meglehet oldani, hogy a gazdák számára rendelkezésre álljanak azok a szükséges források, amikkel az agroökológiai rendszerre való áttéréshez szükséges kiinduló beruházásokat finanszírozni lehet.

Guillou álláspontja szerint a kutatási eredmények alkalmazásában lemaradást jelent az is, hogy eddig nem történt érdemi lépés az alkalmazott mezőgazdasági kutatás finanszírozását szolgáló alap, a [CASDAR](#) forrásaiból finanszírozott alkalmazott kutatások eredményeinek egy egységes rendszerben való összefogására. *A tárca részéről már korábban bejelentették, hogy a CASDAR forrásainak soron következő kiosztásakor figyelembe fogják venni az agroökológiai kutatás-fejlesztés igényeit is, ezeket pedig a következő nemzeti mezőgazdaság-fejlesztési programban is rögzítik (programme national de développement agricole, PNDAR 2014-2020)¹. A tárca szándékai szerint már ennek a programnak a meghirdetése előtt jelentős összegeket fordítanak agro-ökológiai projektekre, a tervek szerint 2013-ban legkevesebb 3 millió eurót.*

Stéphane Le Foll szerint szemléletváltás kell például a nitrogén-használatban is, a rendszer teljes N-kapacitását kell alapul venni és arra kell törekedni, hogy csak akkor nyúljunk ásványi nitrogén-használathoz, ha már fölhasználtuk a talajban/gazdaságban rendelkezésre álló szerves nitrogént. Példának Bretagne esetét hozta, ahol nagyon komoly szerves nitrogén-többlet áll rendelkezésre az állattartás miatt, a gazdák mégis nagy mennyiségben vásárolnak és használnak nitrogén-műtrágyát. Ennek egyik következménye, hogy a régió még mindig a legrosszabb vízminőségi mutatókkal bír az országban.

A nitrogén példájáról az egész mezőgazdaság síkjára lépve a miniszter és Marion Guillou egyaránt úgy fogalmazott, nagyon nagy föladat, hogy érdemi szemléletváltást sikerüljön elérni a kamarai és egyéb szaktanácsadók körében, mert a jelenlegi szakmai ismeretanyaguk nem erre van fölkészülve – szerepük viszont megkerülhetetlen a gazdatársadalom formálásában.

Június 11-i, a főnti sajtótájékoztatón tett miniszteri bejelentés volt, hogy az eredetileg tervezett egy hónapnál lényegesen hosszabb időt biztosít a tárca a most készülő és a

mezőgazdaság jövőjével foglalkozó törvénnyel kapcsolatos szakmai egyeztetésekre. Ez egyben azt is jelenti, hogy a törvényről csak a jövő év elején kezd vitázni a parlament és 2015. január elsején léphet majd hatályba. A bejelentést nem biztos, hogy csak a szakma elégedetlensége váltotta ki (ennek oka, hogy nagyon rövid idő állt volna rendelkezésre az egyeztetésekre, ami miatt az FNSEA elnöke például teljesen komolytalannak tartotta az egészet), a miniszter utalt arra, hogy a parlament előtt fekvő törvénykezési dömpingben vannak olyan területek, amiket sürgősséggel kell tárgyalni - itt a nyugdíjrendszer átalakítását említette konkrétan.

Somogyi Norbert, Párizs

ⁱ A következetességet jelzi, hogy a tárca az agroökológiai szempontokat már az alkalmazott kutatási intézeteknek kiírt legutóbbi pályázati fordulónál is érvényre juttatta. Mint ismeretes, Stéphane Le Foll miniszter augusztus elsején hozta nyilvánosságra a „partnerség és innováció” (*Innovation et partenariat*) és a „végfőhasználókat támogató kutatás és innováció az alkalmazott kutatási intézetekben” (*Recherche finalisée et innovation des Instituts Techniques*) pályázati felhívások eredményét – a projekteket mezőgazdasági és vidékfejlesztési alapról (CASDAR) finanszírozzák, az alap kezelője a mezőgazdasági tárca. A két pályázattal összesen 32 projektet támogatnak, az együttes támogatási összeg 10,7 millió euró. A pluridiszciplináris projektek mögött széles körű szakmai és tudományos összefogás van, hiszen azok megvalósításában az alkalmazott kutatási intézetek (*institut technique*) mellett az agrárkamarák, a szövetkezetek és a vidék- és területfejlesztési egyesületek is részt vesznek. A megvalósítandó tudományos programoktól azt várják, hogy a gazdálkodók, a szaktanácsadók, az oktatók és tanárok számára könnyen értelmezhető és eredményesen hasznosítható technológiai, ökonómiai ismereteket állítanak elő, valamint a kidolgozott innovatív eljárásokkal hozzájárulnak a fenntartható gazdálkodáshoz és a gazdaságok hatékonyságának, eredményességének javításához.

A projektek elsősorban a biológiai gazdálkodást, a közvetlen értékesítést, az input-anyagok csökkentésének igényét érintik, tágabb értelemben véve pedig a mezőgazdaság ökológiai szempontból intenzívebbé tételét segítik. Ez pedig egybeesik a tárca általános prioritásainak egyikével, ami nem más, mint az „ökológiai és ökonómiai szempontból egyaránt intenzív mezőgazdaság” kialakítására való törekvés. A CASDAR pályázati felhívásai azt segítik elő, hogy az alkalmazott kutatás-fejlesztési intézmény-hálózat minél hatékonyabb választ tudjon adni a társadalom mezőgazdasággal szembeni új kihívásaira, amit erősít a független szakmai zsűri munkája is, ami a benyújtott pályázatok egynegyedét javasolta támogatásra érdemesnek. A támogatott projektek listája a <http://agriculture.gouv.fr/appels-a-projets> címen hozzáférhető a tárca honlapján.